

FRITIDSHEMSVERKSAMHET I DJURLYCKAN AB

INLEDNING AV ÄRENDET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) erhöll den 16 mars 2021 per epost uppgifter av Ålands landskapsregering. I uppgifterna konstaterades att Ponnylyckan (tidigare Djurlyckan) enligt sin Facebooksida åtminstone under år 2020 har erbjudit eftermiddagsverksamhet för 5 – 12 åringar kl. 13 – 17 efter årets alla skoldagar som alternativ till kommunal eftis. Ålands landskapsregering efterlyste information om hur ÅMHH ser på ifrågavarande uppgifter. Ålands landskapsregering konstaterade att bakgrunden till kontakten med ÅMHH härrör sig från att landskapsregeringen har kartlagt barnomsorgsverksamheten på Åland.

UTREDNINGAR OCH UTLÅTANDEN

ÅMHH genomförde den 10 juni 2021 en förhandsanmäld inspektion hos Ponnylyckan i syfte att samla information om verksamheten. ÅMHH konstaterade på inspektionen att såväl Ponnylyckan rf som Djurlyckan Ab är registrerade i Företags- och organisationsdatasystemet (<https://www.ytj.fi/sv/>). ÅMHH informerades på inspektionen om att Ponnylyckans verksamhet i dagsläget snarast är i planeringsskedet och att de egentliga aktiviteterna tillhandahålls av Djurlyckan. ÅMHH har därför registrerat Djurlyckan som verksamhetsutövare (vu) i detta ärende.

Anledning till inspektionen var att vu inte hade tillmötesgått ÅMHH:s begäran i brev den 23 mars 2021 (2021-255-1), 12 april 2021 (2021-255-2) och 6 maj 2021 (2021-255-3) om att inkomma med redogörelse över påstådd eftermiddagsverksamhet hos vu för barn i åldern 5 - 12 år, vardagar efter skoltid kl. 13 - 17. ÅMHH har i breven konstaterat att dylik verksamhet förutsätter tillstånd av Ålands landskapsregering och bett vu redogöra för om kontakt har etablerats med Ålands landskapsregering ifall tillståndspliktig verksamhet bedrivs.

ÅMHH skickade den 16 juni 2021 handlingarna över utförd inspektion på hörande till vu. ÅMHH konstaterar att vu inte har kommenterat handlingarna.

ÅMHH konstaterar att begreppet eftermiddagsverksamhet används i rikslagstiftning och fritidshemsverksamhet i landskapslagstiftning för samma syfte. ÅMHH har använt ”eftermiddagsverksamhet” eller motsvarande för att åskådliggöra vu:s egna uttryck och ”fritidshemsverksamhet” eller motsvarande för att hänvisa till kraven i landskapslagstiftning.

BESLUT OCH MOTIVERINGAR

Beslut

ÅMHM uppmärksamgör med stöd av 46 § 2 mom. del II i landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola Djurlyckan Ab på att tillstånd för privat fritidshemsverksamhet ska sökas av Ålands landskapsregering i enlighet med 29 § del II i LL (2020:32), om verksamhetsutövare dagtid under skoldagarna erbjuder omsorg och en meningsfull fritid för barn och ungdomar i enlighet med 7 § del II i LL (2020:32).

ÅMHM bedömer att den verksamhet som Djurlyckan Ab har bedrivit efter skoltid under år 2021 till sitt innehåll är att likställa med fritidshemsverksamhet, oberoende av verksamhetens benämning och att tillstånd för verksamheten sålunda ska sökas hos Ålands landskapsregering.

Motiveringar

Enligt 44 § del II i LL (2020:32) är ÅMHM tillsynsmyndighet för den kommunala och den privata barnomsorgen. Enligt 3 § del II i LL (2020:32) bedrivs barnomsorg som daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet och lekverksamhet. Enligt 29 § del II i LL (2020:32) ska den som vill bedriva privat daghems- eller fritidshemsverksamhet ansöka om tillstånd hos landskapsregeringen innan verksamheten inleds.

Enligt 15 § del II i LL (2020:32) har vårdnadshavaren rätt till fritidshemsverksamhet dagtid under skoldagar för ett barn som går i årskurs 1 och 2 om vårdnadshavarna förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande. I samma lagrum nämns ytterligare rätten till fritidshemsverksamhet för barn med olika specialbehov. Enligt 7 § del II i LL (2020:32) erbjuder fritidshemsverksamheten dagtid under skoldagarna omsorg och en meningsfull fritid för barn och ungdomar som har rätt till det enligt bestämmelserna i denna lag.

ÅMHM konstaterar i egenskap av tillsynsmyndighet att Djurlyckan saknar tillstånd för privat fritidshemsverksamhet och att sådan verksamhet förutsätter tillstånd av Ålands landskapsregering innan verksamheten inleds, förutsatt att verksamheten kan anses vara likställd med fritidshemsverksamhet. ÅMHM konstaterar vidare att innehållet i fritidshemsverksamheten är förhållandevis allmänt formulerad i LL (2020:32) och i lagens förarbete. Samma konstaterande kan göras beträffande den upphävda barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland. ÅMHM konstaterar därför att avgörande är huruvida verksamheten som

granskas de facto faller under bestämmelsens tillämpningsområde. I det sammanhangen fäster ÅMHM uppmärksamhet vid hur verksamheten har marknadsförts och till vilken målgrupp, vad dess egentliga innehåll är och vilken regelbundenhet verksamheten har. ÅMHM väger även in i bedömningen om verksamhetens målsättning påminner om motsvarande kommunala fritidshemsverksamhet. ÅMHM noterar i sammanhangen att Jomala kommun på sin hemsida (<https://www.jomala.ax/barn-och-skola/fritidshem>) beskriver att målsättningen med fritidshemsverksamhet är att barnen ska ha en fast plats att komma till efter skolan då båda föräldrarna arbetar. Vidare understryks att det ska kännas meningsfullt och tryggt, och det ska vara roligt. Tyngdpunkten i verksamheten ska vara barnens egna intressen.

ÅMHM konstaterar att vu under år 2021 förefaller ha kallat verksamheten vid Djurlyckan Ab för eftermiddagsverksamhet eller eftis i olika sammanhang. I anmälan om verksamhet enligt djurskyddslagen till ÅMHM (Dnr 2021-51-1) registrerat den 4 januari 2021 nämns eftis under rubriken ”Redogörelse för verksamheten och dess syfte”. ÅMHM har på begäran av vu fått tillgång till fakturor för deltagande i verksamhet vardagar efter skoltid under perioden januari – maj 2021. ÅMHM konstaterar det rör sig om 22 fakturor tillställda fem olika personer, sannolikt vårdnadshavare. ÅMHM konstaterar att det av fakturorna framgår att ifrågavarande verksamhet under perioden januari – april i samtliga fall har kallats för eftis, men att verksamheten fr.o.m. maj kallas pyssel. Enligt de uppgifter ÅMHM har tagit del av handlar det om samma verksamhet under hela perioden, det är bara namnet på verksamheten som har ändrat. Ytterligare kan konstateras att på vu:s Facebooksida den 14 juni 2021 anges att Djurlyckan Ab bedriver eftermiddagsverksamhet.

Under inspektionen hos vu den 10 juni 2021, konstaterade vu som svar på fråga av ÅMHM, att den ovanbeskrivna verksamheten inte ska anses utgöra regelrätt fritidshemsverksamhet enligt landskapslag (2020:32). Anledningen enligt vu är att det i praktiken handlar om djurkurs, ponnypyssel eller motsvarande. Enligt vu kan möjligen uttrycket eftis i vissa sammanhang ha använts, men då närmast för att upplysa föräldrar vad det handlar om så att de ska anlita verksamheten.

Under inspektionen konstaterade vu vidare att Djurlyckan under år 2021 har erbjudit verksamhet efter skoltid på vardagar ca 2 - 3 dagar/vecka mellan kl. 11 - 18 och att deltagarna i verksamheten har utgjorts av 2 - 4 barn i åldern 5 - 12 år som har behövt organiserad verksamhet efter skolan för att avlasta föräldrarna. Ingen regelrätt organiserad skoltaxitransport har enligt vu ordnats, däremot har barn följt med i vu:s bil då vu avslutat arbetet för dagen som elevassistent. Enligt vu har ingen regelrätt riktad reklam distribuerats, snarare har information om verksamheten skett mellan vänner, därtill har Facebook och olika evenemang (vid Bolstaholm osv.) använts.

Vu berättade vidare under inspektionen att barnen har följt med vid djurskötsel, ordnat med mat/vatten. Syftet har varit att lära barnen om djurens grundbehov, varefter de kan tilldelas nya uppgifter. Verksamhetens innehåll har i mån av möjlighet anpassats till barnens individuella behov och intressen och alla har hittat sin grej. Barnen har bla varit intresserade av att hålla kaniner och marsvin, se på när fiskar och ödlor äter och fläta hästmanar samt lacka hästhovar. Enligt vu har inga konfliktsituationer noterats mellan barnen. Verksamheten bedrivs primärt utomhus eller i garagebyggnad (f.d. stall), vilket möjliggör arbete med djur.

ÅMHHM:s konstaterar att vu under år 2021 regelbundet och för olika syften har kallat verksamheten för eftermiddagsverksamhet eller eftis. ÅMHHM:s bedömning ändrar inte även om verksamhetsutövaren vid vissa tillfällen har valt att verksamhet för pyssel eller motsvarande, eftersom innehållet i verksamheten inte förefaller ha ändrats. ÅMHHM konstaterar vidare att målgruppen har bestått av barn i åldern 5 - 12 år, dvs innefattat barn som enligt LL (2020:32) har rätt till fritidshemsverksamhet. ÅMHHM konstaterar även att verksamheten har erbjudits regelbundet efter skoltid under perioden januari-maj och att deltagandet har styrts av föräldrarnas behov av avlastning, vilket ÅMHHM uppfattar som behov av tillsyn för att kunna förena föräldraskap med arbete, studier eller arbetssökande.

ÅMHHM bedömer att den granskade verksamheten efter skoltid hos Djurlyckan Ab under perioden januari-maj 2021 till sin målsättning och innehåll rimligen kan jämföras med och i betydande utsträckning kan likställas med motsvarande målsättning för den kommunala fritidshemsverksamheten. ÅMHHM bedömer utifrån det granskade underlaget att verksamheten har syftat till att ge deltagande barn en meningsfull fritid och träning i social samvaro och samarbete. Barnens individuella intressen har beaktats, de har fått ta del av djurskötsel och lärt sig ta ansvar. ÅMHHM:s uppfattning är att verksamheten är förhållandevis mångsidig med praktisk-pedagogisk tonvikt på djurskötsel.

ÅMHHM:s samlade bedömning är att den verksamhet som Djurlyckan Ab har bedrivit efter skoltid under år 2021 till sitt innehåll är att likställas med fritidshemsverksamhet, oberoende av verksamhetens benämning och att tillstånd för verksamheten sålunda ska sökas hos Ålands landskapsregering för att verksamheten ska kunna skötas på behörigt sätt. ÅMHHM uppmärksamgör Djurlyckan Ab om detta i ovannämnda beslut.

Besvär

I enlighet med 46 § 3 mom. del II i LL (2020:32) får inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ketzia Karring
Tf myndighetschef
Beslutande

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande

För kännedom

Laura Korpi
Jurist
Utbildnings- och kulturavdelningen
Ålands landskapsregering
PB 1060
AX-22111 Mariehamn